

Poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Lääkäriyksikön ensihoitajien työ.**Dnro 2/2025, annettu 3.3.2025.**

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin ja asian käsittely palautettiin aluehallintovirastoon.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X:n hyvinvointialue, ensihoitopalvelut

Vireille: 10.1.2025

Oikaisuvaatimuksen
kohde: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen
päättös dnro LSAVI/19602/2024, joka on annettu 19.12.2024.

X:n hyvinvointialue haki työaikalain 39 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua lupaa järjestää kuudessa ensihoitoyksiköissä ja niin sanotussa lääkäriyksikössä työskentelevien ensihoitajien työaika poikkeuksellisesti. Hakemuksen mukaan ensihoitoyksiköissä työtä tehdään vain aika ajoin sen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön. Hyvinvointialueella käytetään 12 tunnin ja 24 tunnin työaikamallia niissä yksiköissä, joissa työntekijöiden kokonaiskuormitus jää alle 50 prosenttia ja jotka ovat valmiudessa 24 tuntia vuorokaudessa. 12 tunnin pituisia työvuoroja tarvitaan 24 tunnin pituisten työvuorojen lisäksi, jotta työaika saadaan tasoitettua viikkotuntien ollessa 38,25. Edellä tarkoitettuja yksiköitä alueella on 10. Niiden lisäksi alueella toimii lääkäriyksikkö, jossa tehdään 14,5 tunnin ja 15,5 tunnin pituisia työvuoroja. Tehollinen työaika yksikössä on enintään 10 tuntia. Työntekijät saavat itse esittää toiveita työvuorojensa suhteen ja työvuorot suunnitellaan niin, että vaaditut lepoajat täyttyvät.

24 tunnin pituisissa työvuoroissa tehdään säännöllistä työaikarytmiä (yksi työvuoro ja kolme vapaapäivää). 12 tunnin pituisissa työvuoroissa tehdään enintään kaksi 12 tunnin pituista työvuoroa peräkkäin. Lepoaikana ei tehdä työtä, ja työntekijöille on asianmukaiset lepotilan työvuoron aikaista lepäämistä varten.

Lääkäriyksikössä ei teetetä perjantaina ja lauantaina 15,5 tunnin pituisia vuoroja peräkkäin. Työvuorot ovat sunnuntaista torstaihin kello 7.30–22 ja perjantaista lauantaihin kello 7.30–23. Lääkäriyksikössä on yksi määräaikainen oma lääkäri, joka tekee siellä viisikymmentä prosenttista työaikaa. Niin kutsutut keikkalääkärit tekevät kaikki muut vuorot. Yksi lääkäreistä tekee kaksikymmentä prosenttista sopimusta ja viisi (5) päivystyksen lääkäriä ja yksi (1) B-palveluiden lääkäri X:n hyvinvointialueelta tekee lääkäriyksikössä yksittäisiä vuoroja. Työvuorot on suunniteltu lääkäreiden toiveiden pohjalta ja heille tulee yksittäisiä vuoroja eri päville. Työvuorosuunnittelussa huomioidaan riittävät lepoajat.

Lounais-Suomen aluehallintovirasto myönsi luvan hyvinvointialueen ensihoitoyksiköille ajalle 1.1.2025–31.12.2026, mutta lupahakemus koskien lääkäriyksikköä hylättiin.

Hylkäävää päätöstä on perusteltu seuraavasti. Työnantajan hakema ensihoitohenkilöstön työaikajärjestely, jossa on sekä 12 että 24 tunnin pituisia työvuoroja vastaa tyypillistä ensihoidon työaikaa ja on myös poikkeuslupien ratkaisukäytännön mukainen. Lääkäriyksikön työvuorot olisivat pituudeltaan 14,5 tuntia ja 15,5 tuntia, joten lääkäriyksikön työntekijöiden työaika poikkeaa tavanomaisista ensihoidon työvuoropituuksista. Hakemuksen mukaan työntekijät työskentelevät työntekijästä riippuen eri osuuksilla myös muissa organisaatioissa. Osa heistä tekee ensihoidon tehtäviä pelkästään keikkasopimuksilla. Vaikka ensihoidon lääkäriyksikössä tehtävä työ olisi laadultaan vain aika ajoin suoritettavaa, on poikkeusluvan edellytyksiä tarkasteltava aluehallintoviraston mukaan, paitsi työn luonteesta käsin, myös työntekijäkohtaisesti. Jotta aika ajoin tehtävän työn edellytykset täyttyisivät, on työntekijän aika ajoin tehtävän työn osuus oltava vähintään puolet hänen kokonaistyöajastaan. Työnantajan asiassa antaman selvityksen mukaan pääosa työntekijöistä tekee ensihoidon lääkäriyksikössä vähemmän kuin 50 prosenttia työajastaan. Aluehallintovirasto päätyi siihen, että ensihoidon lääkäriyksikön työntekijöiden työtehtävät eivät täytä aika ajoin tehtävän työn edellytyksiä, ja näin ollen hakemus ensihoidon lääkäriyksikön työajan järjestämiseksi poikkeuksellisesti hylättiin.

X:n hyvinvointialue on pyytänyt työneuvostoa oikaisemaan aluehallintoviraston tekemän päätöksen ja myöntämään luvan lääkäriyksikön työajan järjestämiseksi hakemuksen mukaan. Aluehallintoviraston päätös on tehty osin virheellisten selvitysten perusteella koskien erityisesti lääkärin työaikaa ja työsuhteita X:n hyvinvointialueella. Myös vaade 50 prosentin suuruiseen työaikaan lääkäriyksikössä luvan myöntämisen edellytyksenä on virheellinen. Aluehallintovirasto

päätti rajoittaa aiemmin X:n hyvinvointialueelle ja sitä ennen X:n sairaanhoitopiirin ensihoidon lääkäriyksikölle myönnettyyn poikkeuslupa-annuksena verrattuna ensihoitolääkärin työparin työaikaa paikallisen sopimuksen mukaiseen 13 tuntiin. Aiemmissa poikkeusluissa sallittiin 15,5 tunnin pituinen työaika lain mukaisten lepoaikojen täyttyessä.

Lääkäriyksikön toiminta-aika on ollut jo vuosia kello 7.30–22 sunnuntaista torstaihin ja perjantaista lauantaihin kello 7.30–23. Yksikön ensihoitajat ovat tehneet poikkeusluvalla koko vuoron mittaisen työrupeaman. Lisäksi satunnaisesti tiettyinä painopisteajankohtina on tehty 24 tunnin pituisia vuoroa (juhannuspyhät ym. häiriöherkät juhlapyhät sekä festivaalien pääviikonloppu). Näinä poikkeusvuoroina hoitajat ovat tehneet 12 tunnin pituisia työvuoroja.

Lääkäriyksikössä työskentelevät ensihoitolääkärit ja heidän työparinaan hoitotason ensihoitaja. Pelkästään lääkäriyksikössä ei missään Suomessa työskentele esimerkiksi viittä tai kuutta päätoimista lääkäriä, vaan lääkärit tekevät työtä pääsääntöisesti myös muissa saman työnantajan yksiköissä. Lääkäreiden kohdalla yksikkönä tulee huomioida koko X:n hyvinvointialueen erityis- ja sairaalapalvelujen toimialue.

Aluehallintoviraston päätöksessä on virheellisesti todettu, että suurin osa yksikön lääkäreistä olisi niin sanottuja keikkalääkäreitä. Pääosa lääkäreistä, jotka työskentelevät X:n lääkäriyksikössä, työskentelee päätoimisesti samalla toimialueella kuin lääkäriyksikkö. He eivät siis ole keikkatyöläisiä. Lääkäriyksikkö on tavallaan sairaalan päivystyksen jatke kentälle, eikä sinänsä ole toiminnallisesti suoraan verrattavissa ensihoitoyksikköön, koska se ei kuljeta potilasta missään olosuhteissa. On myös huomioitava, että lääkärit tekevät työn lääkäreiden virkaehtosopimuksen mukaisesti, joka eroaa ensihoitajien työ- ja virkaehtosopimuksesta. Viikolla lääkäreiden työpanos lääkäriyksikössä jakautuu pääsääntöisesti niin, että päivävuoron (kello 7.30–15) tekee yksi lääkäri ja iltavuoron (kello 15–22/23) tekee toinen lääkäri. Tästä on yksittäisiä poikkeuksia kuukausittain. Viikonloppuvuorot tekee aina yksi lääkäri.

Pääosa työstä tehdään X:n hyvinvointialueen työaikaseurannan piirissä olevien lääkäreiden voimin, eli toisin kuin aiemmissa selvityksissä on esitetty. Aktiiviyö määrää lääkäriyksiköllä on sen verran pieni, että työ määrä lääkäreitä kohden verrattuna esimerkiksi kirurgian ja anestesiologian päivystäjiin jää selkeästi pienemmäksi myös 13–15,5 tunnin pituisten vuorojen osalta.

Yksikön työhyvinvoinnin ja työvuorojen käytännön toteutuksen kannalta sekä mahdollisimman laajan vaikuttavuuden osalta on tärkeää saada pidettyä vähintään entiset toiminta-ajat. Hoitajien runsas työajan pilkkominen useampaan osaan viikossa kuin nyt vähentää työtyytyväisyyttä ja lisää työsidonnaisuutta, mikä voi olla stressaavampi tekijä kuin yksittäiset pitkät työvuorot ja pidemmät vapaat niiden välillä.

X:n hyvinvointialue on työneuvoston lisäselvityspyynnön perusteella tarkentanut, että hakemus on koskenut, ja näin ollen myös oikaisuvaatimus koskee, ainoastaan lääkäriyksikön ensihoitajien työaika. Oikaisupyynnössä on kuitenkin käsitelty lääkärin työaikoja ja riskiä ylityölle, koska aluehallintoviraston päätös perustui nimenomaan lääkäriyksikön lääkäreiden tilanteeseen. Oikaisupyynnössä on selvitetty ajantasainen lääkäritilanne. Ensihoitajista yksi työskentelee 100 prosenttisesti lääkäriyksikössä. Lisäksi ringissä on viisi (5) muuta hoitajaa, jotka tekevät noin 50 prosenttisesti työtä lääkäriyksikössä ja 50 prosenttisesti ambulansseissa (jotka ovat aluehallintoviraston myöntämän poikkeuksellisen työajan piirissä (24 h)). Hoitajien kokonaistyöaika ei poikkea työehtosopimuksen mukaisesta viikkotyöajasta. Mitään paikallista sopimusta poikkeavista työajoista ei ole.

Asianosaisen kuuleminen

Työneuvosto on varannut luottamusmiehille A, B, C ja D tilaisuuden lausua oikaisuvaatimuksesta. Kolmella heistä ei ollut lausuttavaa ja yksi puolsi työnantajan oikaisuvaatimusta

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hyväksytään. Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen 19.12.2024 antama päätös dnro LSAVI/19602/2024 kumotaan ja asian käsittely palautetaan aluehallintovirastoon.

Aluehallintoviraston tulee tämän päätöksen saatua lainvoiman ottaa omasta aloitteestaan poikkeuslupahakemus uudelleen käsiteltäväkseen. Oikaisuvaatimuksen tekijänä olleen työnantajan suostumuksella asia voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi jo ennen kuin tämä päätös on saanut lainvoiman.

Päätöksen perustelut

Aluehallintovirasto ei myöntänyt poikkeuslupaa X:n hyvinvointialueen lääkäriyksikön ensihoitajille, koska ensihoidon lääkäriyksikön työntekijöiden työtehtävien ei katsottu täyttävän aika ajoin tehtävän työn edellytyksiä. Perustelujen mukaan lääkäriyksikön työvuorot olisivat pituudeltaan 14,5 ja 15,5 tuntia, joten niiden katsottiin poikkeavan tavanomaisista ensihoidon työvuoropituuksista. Edelleen perusteluissa tuodaan esille, että yksikön työntekijät työskentelisivät eri osuuksilla myös muissa organisaatioissa, ja että osa heistä tekisi ensihoitotyötä pelkästään niin kutsutuilla keikkasopimuksilla. Aluehallintoviraston mukaan luvan myöntäminen edellyttää työn aika ajoin laadun ohella sitä, että kunkin työntekijän aika ajoin tehtävän työn osuus on vähintään puolet hänen kokonaistyöajastaan. Työnantajan asiassa antaman selvityksen mukaan ainoastaan yksi määräaikainen työntekijä tekisi vähintään 50 prosentista työaikaan ensihoidon lääkäriyksikössä ja kaikki muut työntekijät työskentelisivät siellä määrällisesti selvästi vähemmän.

Oikaisuvaatimuksessaan työnantaja on kiinnittänyt huomiota siihen, että aluehallintovirasto on hylkäävässä päätöksessään keskittynyt lähinnä lääkäriyksikön lääkäreiden työaikoihin ja -järjestelyihin. Myös vaadetta vähintään 50 prosentin suuruiseen työaikaan lääkäriyksikössä luvan myöntämisen edellytyksenä on pidetty vääränä.

Työnantajan hakemus on koskenut lääkäriyksikön ensihoitajien työajan järjestämistä poikkeuksellisesti. Aluehallintovirasto näyttää asiaa selvittäessään keskittyneen kuitenkin pitkälti

kyseisen yksikön lääkäreiden työaikoihin ja -järjestelyihin, ja perustanut myös hylkäävän päätöksensä ainakin osittain siihen, että lääkäreiden työajan määrä lääkäriyksikössä olisi liian vähäinen. Edelleen hylkäävää päätöstä on perusteltu sillä, että haettujen työvuorojen pituudet (14,5 ja 15,5 tuntia) poikkeavat tavanomaisista ensihoidon työvuoron pituuksista.

Työneuvoston käsityksen mukaan aluehallintoviraston päätöksen perustelut eivät ole riittävän selkeät ja täsmälliset. Niistä saa sellaisen kuvan, että lääkäriyksikön ensihoitajia koskeva lupahakemus hylätään käyttäen perusteena kyseisen yksikön lääkäreiden työjärjestelyjä. Edelleen hylkäävän päätöksen perusteluissa tuodaan esille vaatimus vähintään 50 prosentin suuruisesta työajasta, jotta työtä ylipäänsä voitaisiin pitää aika ajoin -suoritettavana. Työneuvoston käsityksen mukaan työaikalain 39 §:n 1 momentin 1 kohdassa edellytetty aika ajoin -vaatimus koskee ainoastaan lupahakemuksen kohteena olevaa työtä. Tässä tapauksessa kysymys on ensihoitajan työstä, jonka jo lähtökohtaisesti tulisi täyttää aika ajoin -vaatimus. Laissa ei ole asetettu luvan myöntämiselle työntekijäkohtaisia vaatimuksia. Jos työntekijäkohtaisia vaatimuksia olisi, tulisi niiden täytyminen tutkia systemaattisesti kunkin lupahakemuksen yhteydessä.

Mikäli hakemuksen kohteena olevien ensihoitajien kokonaistyöaika koostuu saman työnantajan eri yksiköissä tehtävän työn perusteella, tulee lupaviranomaisen tarvittaessa lupaehdoillaan yhteensovittaa eri yksiköissä tehtävä työ keskenään.

Työneuvosto harkitsee edellä esitetyillä perusteluilla oikeaksi hyväksyä oikaisuvaatimuksen ja palauttaa hakemuksen aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi.

Sovelletut lainkohdat

Työaikalain (872/2019) 39 §:n 1 momentin 1 kohta.

Hallintolain (434/2003) 49 g § (581/2010).

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Ahtelan sekä jäsenten Ilveskivi, Meling, Salonen ja Tarnaala mielipiteeseen.